

Förslag till naturvårdprogram för Jönköpings kommun

Naturskyddsföreningen i Jönköping vill framföra följande synpunkter på förslaget till naturvårdsprogram:

Uppföljning av Naturvårdsprogram 2009

Föreningen finner det mycket intressant att inledningsvis kunna läsa om vad som uppfyllts av mål och åtgärder i det gamla naturvårdsprogrammet från 2009 med senare uppföljning. En hel del värdefullt arbete är genomfört, men annat återstår. Föreningen uppskattar arbetet med skolskogar och utomhuspedagogik och ansträngningarna att på olika sätt göra naturen tillgänglig för olika typer av besökare. Särskilt uppskattas utgivningen av skriften Naturpärlor, som bidrar till kunskap och upplevelser i områden med höga naturvärden. Att föra in naturvårdsfrågor i andra kommunala styrdokument, som exempelvis Riktlinjer för kommunens skogar, är ett bra sätt att få praktisk tillämpning i vardagsarbetet.

Bland de viktigaste åtgärderna som återstår, enligt Naturskyddsföreningens mening, är att påskynda arbetet med bildande av kommunala naturreservat. I flera fall är fullföljandet av arbetet väldigt utdraget och hotar bevarandet av den biologiska mångfalden i kommunen, trots listade prioriteringar av områdesskydd, nu senast i översiktsplanen 2016. Naturskyddsföreningen förväntar sig att Vattenledningsparken prioriteras och äntligen blir naturreservat under något av de närmaste åren.

Det viktiga grundarbetet med olika slags naturinventeringar har kommit långt inför revideringen av Naturvårdsprogrammet, medan annat har fått stå tillbaka. Restaurering och nyskapande av dammar och småvatten skulle kunna betyda mycket för den biologiska mångfalden och samtidigt spela en roll för klimatanpassningen. Pågående arbete med restaurering av Barnarpasjön och Lilla Nätaren är desto mer glädjande.

Syfte och övergripande mål

Naturvårdsprogrammets syfte och övergripande mål betonar kunskap och förståelse för kommunens naturvärden både för kommuninvånare/markägare och internt för kommunalt förtroendevalda och tjänstemän. Det är en ambitionsnivå som Naturskyddsföreningen delar. Föreningen hyser dock en viss oro över att den omfattande digitala informationen i naturvårdsprogrammet inte blir det viktiga underlag i arbetet med fördjupade översiktsplaner, detaljplaner, skötselåtgärder och bygglovvärenden som förutsätts. Återkommande utbildning för berörda förtroendevalda och tjänstemän är en förutsättning.

För en mindre van användare av digitala medier skulle det förmodligen underlätta orienteringen att som komplement till kartan över naturvårdsobjekt få en lista i bokstavsordning med länkar till objekten.

Målet att framhålla och gynna naturtyper och arter som är speciella för vår kommun känns som en ny vinkling, men borde vara självklar. Det är värdefull och läsvärd information som ges om ansvarsmiljöer och arter. Dock kan det för mångfaldens skull vara väl så viktigt att gynna naturtyper som är mer speciella för andra landsändar, men relativt unika här. Exempelvis miljöer och arter knutna till öppen jordbruksmark. Visst vill vi få höra sånglärkan, tofsvipan och morkullan även i vårt småbrutna odlingslandskap?!

Riktlinjer och åtgärder

Naturvårdsprogrammet innehåller en mängd riktlinjer och åtgärder. Naturskyddsföreningen väljer att endast kommentera ett par avsnitt:

Kommunens ambition att bevara och utveckla naturvärden särskilt för ansvarsmiljöer och ansvararter har preciserats i en aktuell lista på åtgärder på kommunal mark. Listan ska uppdateras minst vart tredje år och innehåller många uppfinningsrika exempel på hur man kan förbättra eller skapa miljöer för skyddsvärda arter. Ett exempel är den nyanlagda sandiga Kålgårdsparken som skulle kunna bli en ny plats för intressanta och kalkgynnade sandstäpps-växter, såsom den lokalt sällsynta grusbräckan och de rödlistade arterna fågelarv (VU) och grådådra (VU).

Parken ligger intill en annan park (John Bauers park) som är hemvist bl.a. åt rödlistade och sällsynta ryggradslösa djur och borde ingå i Rocksjöns naturreservat. I stället hotas den av exploatering. Det kanske inte går att jämföra naturvärden, men här tycks en glansskivsnäcka stå mot en grådådra, båda skyddsvärda.

I avsnittet *Natur och ekosystemtjänster vid exploatering* återfinns gällande riktlinjer för naturvärdesklassade områden: "Värdefulla naturområden, naturvärdesklass 1 och 2 i Naturvårdsprogrammet samt skyddsvärda träd, undantas från exploatering och andra ingrepp." Tyvärr följs denna mening av ytterligare två, som drar ner ambitionen: "Vid exploatering utreds påverkan på naturmiljöer och ekosystemtjänster och behov av eventuella anpassningsåtgärder tryggas inom kommunens planprocess. Om skadliga ingrepp inte går att förhindra i värdefulla naturområden eller för skyddsvärda träd, genomförs kompensationsåtgärder inom kommunen för att naturvärden inte ska gå förlorade."

Avsikten är säkert god och möjlig att genomföra, om det inte är så att det man vill förstöra genom exploatering inte finns på någon annan plats i kommunen. Kan man skapa ett nytt habitat åt glansskivsnäckan vid något annat vattendrag? Det framgår av Naturvårdsprogrammet att kommunala riktlinjer för ekologisk kompensation vid exploatering ska fastställas och användas av kommunen senast 2019.

Riktlinjerna vid exploatering hänvisar också till den aktuella grönstrukturplanen, som pekar ut grönområden och sammanhängande gröna stråk strategiskt viktiga för naturvärden och friluftslivet. Dessa stråk ska tas tillvara vid planeringen, vilket Naturskyddsföreningen finner klokt och andas nytänkande. Ytterligare nya riktlinjer i planeringen är att i nyexploaterade områden och omvandlingsområden bevara och skapa gröna korridorer för att dessa ska utgöra en del i den sammanhängande grönstrukturen. Den svåra uppgiften blir att verkligen se till att de som ritat, projekterat och bygger tar till sig de nya riktlinjerna. Det räcker inte med gröna gräsmattor för att skapa korridorer.

Ekosystemtjänster är ett svårbegripligt ord för många. Det är bra att man i riktlinjerna exemplifierar med något annat än pollinering, nämligen funktioner för att fördröja vatten, temperaturutjämning och olika former av rening.

Avslutande kommentarer

Enligt naturvårdsprogrammet finns tio kommunala naturreservat i kommunen. Tekniska nämnden uppges ansvarar för förvaltning av nio tätortsnära naturreservat där kommunen är huvudsaklig markägare. Är detta ett skrivfel eller finns det ett kommunalt reservat som kommunen inte förvaltar?

Rocksjöreservatet sägs ibland ha bildats år 2009. Ska vara 2010.

I uppräknigen av genomförda lokala LONA-projekt i Inledningsavsnittet saknar Naturskyddsföreningen inventeringen av ryggradslösa djur i John Bauers park, påbörjat 2014. Visserligen är projektet inte genomfört enligt de ursprungliga intentionerna, men har ändå gett en del intressanta fynd som borde finnas med även i uppdateringen av naturvårdsobjektet Rocksjön.

Naturvårdsprogrammet i digital form ger möjlighet till mycket information i form av text, bild och kartor. Det är en oerhörd mängd lärorika fakta som presenteras, och omöjligt att fördjupa sig i under en extremt varm sommar. Någon granskning av naturvårdsobjekten och dess uppdateringar har inte heller gjorts, endast några stickprov. Det känns som att tiden har varit väldigt knapp för att uppdatera alla objektsbeskrivningar. De flesta har beskrivits år 2011 och tilläggen därefter är få. Sju år är en lång period och kan innebära att ett objekt har förändrats avsevärt. De nyligen genomförda inventeringarna kanske avslöjar detta, men det är ett oerhört stort arbete att redovisa förändringarna.

För Naturskyddsföreningen i Jönköping

Anders Berthling
Ordförande

Pia Larsson
Kontaktperson i planfrågor